

**Questiones spiritualis [con]iuiuij delicias preferentes,
super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis**

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

In festo epiphanie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70506](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70506)

ctus de non sancto negative. et tunc bñ dicitur ex nō sancto sanctus factus ratione sanctitatis create que hoīs est. et ita cōcedi potest in aliquo sensu xpm esse sanctificatū. ¶ Rñ dicitur ergo ad p̄mā ratio nē in oppositū. negādo cōsequētiā. Et ratio est. qz p̄mū movēs ī aliquo ordine mobiliū nō oportet esse immobile simpliciter s̄z immobile s̄m gen̄ motus sicut celum qd est p̄mū alterās movēs quidē s̄z nō alterat. nō enim est p̄mū movēs simpliciter. Similiter etiā xps s̄z qd homo nō est p̄mū sanctificās simpliciter. s̄z deus trinitas. Est autē p̄mū sanctificās in q̄tū homo per modū satisfaciētis p̄ peccato. et sic sanctificat non est. aliquo tñ modo sanctificat est. ¶ Ad scđam rñ def. negando assumptū. Non est omne qd fit ex contrario fit. s̄z solum qd fit per viā generationis et alteratiōis. Oportet tñ omne qd fit ex cōtingenti fieri. ut dicitur. s̄. phisicor. i. ex eo qd non cōvenit simul inesse. Sic autē p̄tingens est non solū p̄rariū vel p̄ruiatio q̄ requirūt subiectū. s̄z etiā negatio q̄ p̄sistentiā subiecti nō requirit. et sic ex non sancto xps factus est. ut dictū est. ¶ Ad tertiam rationem. negatur consequentia. Et ratio p̄z ex dictis ¶ Ad quartam respondetur. negando consequentiam. quia licet sic in forma non reperiat scriptum ex multis locis tamen intelligitur nam nazarenus interpretatur

sanctus. et q̄ christus dicatur sanctus. hoc habetur Danielis. ix. Item interpretatur floridus. et hoc habetur Ysaie. xj. Egredietur virga. et c. Et concordat cum eo qd dicitur. Cant. ij. Ego flos campi. et c. Unde signanter dicit euangelista p̄ prophetas. Et tantum de ista conclusione.

In festo epiphanie ē euāgelium illud Luz natus est iesus. Mat. ij. Circa quod possunt sequē

tes questiones disputari. ¶ Primo. vtruz christi natiuitas fuit cōuenienter per stellam magis manifestata. ¶ Secundo. vtruz stella magis apparēs fuerit vna de celestibus stellis. ¶ Tertio. vtrum magi cōuenienter venerunt ad adorandum et venerandum christum.

¶ Prima questionem q̄ querit. Vtruz xpi natiuitas fuit cōuenienter p̄ stellā magis manifestata. sic procedit. Et videtur qd nō. ¶ Primo sic. Hoc enim videtur esse occasio erroris. q̄tū ad illos qui existimant sidera natiuitatib⁹ hominū dominari. s̄z occasiōes peccādi sunt hoibus

In festo epiphaniæ.

auferēde. ergo nō fuit cōueniēs
q̄ p̄ stellaz magis xp̄i natiuitas
manifestaretur. ¶ Sc̄do sic. Si
gnus oportet esse certū ad hoc
q̄ p̄ ip̄m aliqd̄ manifestaret. sc̄z
stella non videtur esse signū nati
uitatis xp̄i. ergo incōuenienter
fuit natiuitas xp̄i p̄ stellaz mani
festata. ¶ In oppositū est euāge
lium p̄ns. ¶ R̄ideo dicendū sub
ista p̄clusionē. q̄ cōueniēter xp̄i
natiuitas est magis p̄ stellā ma
nifestata. Ista p̄clusio p̄z. Pri
mo. q̄z vt d̄ Deuter. xxxij. Dei p̄
fecta sūt opa. sc̄z talis manifesta
tio fuit op̄ diuini. ergo p̄ cōue
nientia signa fuit effecta. Sc̄do
ostenditur (3. p. q. 36. ar. 5.) Si
cut manifestatio sylogistica que
fit p̄ ea q̄ sūt magis nota ei cui
est aliquid manifestādū. ita ma
nifestatio q̄ fit p̄ signa debet fie
ri per ea que sūt familiaria illis
quib̄ manifestant. Manifestū
est aut̄ q̄ uir̄is iustis est familia
re et p̄suetuz interi⁹ sp̄s sancti in
sinctu edoceri absq̄ signoz sen
sibilium demōstratione. s. p̄ sp̄m
p̄phetie. Alij vero corporalib̄
rebus dediti p̄ sensibilia ad intel
ligibilia deducūt. Iudei autē
p̄sueti erant diuina respōsa per
angelos suscipere p̄ quos etiaz
legem acciperant p̄m illō. Act.
vij. Accepistis legem in disposi
tione angeloz. Gentiles vero et
maxime astrologi cōsueti sunt
stellaz cursu asp̄icere. Et ideo
iustis. Simeoni et Anne mani
festata est xp̄i natiuitas p̄ iterio
rem instinctū sp̄itus sancti. s̄m
illud Luce. ij. Respōsus. accepit
Simeon a sp̄s sancto. non visu
rum se mortem. nisi pri⁹ uideret
xp̄m d̄nm. Pastoribus aut̄ et ma
gis tanq̄ reb̄ corporalibus de
ditis est manifestata xp̄i natiui
tas p̄ apparitiones uisibiles. Et
q̄z natiuitas nō erat pure terre
na sc̄z q̄dam modo celestis. ideo
per signa celestia uerisq̄z natiui
tas xp̄i reuelat. Et eni Augusti
nus dicit i sermone de ephra do
mini. Celos angeli habitāt et si
dera ornā uerisq̄z ergo celi enar
rant gl̄iam dei. R̄onabiliter aut̄
pastorib̄ tanq̄ iudeis ap̄d quos
freq̄nter facte sūt apparitiones
angeloz. reuelata est natiuitas
xp̄i p̄ angelos. Magis aut̄ p̄sue
tis in cōsideratione celestiu⁹ cor
poz manifestata est p̄ signū stel
le. q̄z sicut dicit Chrysostomus.
Per cōsuetā eos de⁹ uocare uo
luit eis p̄descendēs. ¶ Ad ratio
nes in oppositū. ¶ Ad primā re
spondetur. negādo assumptum.
Dicim⁹ em̄z (vt habet. vbi. s̄. ad
3.) q̄ stella q̄ natiuitatē xp̄i ma
nifestauit omnē occasionē erro
ris subtraxit. Et eni Augustin⁹
dixit contra faustuz. Nulli astro
logi cōstituerunt ita nascentiu⁹
hominū fata sub stellis. vt aliq̄
stellaz homine aliquo nato cir
cuitus sui ordinē reliquisset ad
eum qui natus est prexisse assue
uerēt. sicut accidit circa stellā q̄
demōstrauit natiuitatē xp̄i. Et
ideo per hoc nō cōfirmatur et

Quinti aut die bo
tatis. Quinti xpi moly

ror eoz q̄ sorte nascētū homi-
 num astroꝝ ordinē colligari ar-
 bitrant. Non antez credūt astro-
 rum ordinē ad hoīs natiuitatez
 mutari. ¶ Ad scđan rñdetur. ne
 gādo minorē. Dicim⁹ em̄ (vt pz
 vbi. s. ad p̄mū) q̄ stella illa fuit
 signum certū natiuitatis ch̄risti
 Tum p̄mo. qz sicut. Chrysosto-
 m⁹ refer. In quibusdā scriptis
 apocriph̄is legit q̄ quedā gēs
 in extremo orientis iurta ocea-
 num quandā scripturā habebat
 ex nomine Seth de hac stella ⁊
 muneribus huiusmodi offeren-
 dis. que gens diligēter obserua-
 bat huius stelle ortū positis ex-
 plozatorib⁹ duodecim q̄ certis
 tēporib⁹ ascendebant in mōrem
 in quo postmodū viderunt eam
 habētem in se quasi paruuli for-
 mā. ⁊ sup se similitudinē crucis
 ⁊ sic fuit certuz signū. Vel secū-
 do dicendū q̄ magi illi traditio-
 nem. Balaaz sequebatur q̄ dicit
 Orietur stella ex iacob. vnde vi-
 dentes stellam extra ordinē mū-
 di. hāc esse intellexerūt quam ba-
 laam futurā indicē regis iudeo-
 rum p̄phetizauerat. ⁊ ita certuz
 signuz erat. Tercio sic. dicit au-
 gustin⁹ i sermone de eph̄ia. q̄ ab
 angelis aliquā monitionē reue-
 latōis audierūt magi q̄ stella na-
 tum xp̄m significaret. et ita cer-
 tum etiaz signū fuit. Quarto vel
 sicut dicit Leo papa in sermone
 de Epiphania. p̄ter illaz species
 q̄ corporeū incitant ob tutū ful-
 gentior veritatis radi⁹ eozū cor

da perdocuit. qd̄ ad illuminatio-
 nē ptinebat ⁊ ita certū signū fuit

D secūdā
 questioneꝝ q̄
 q̄ritur (3. p. q.
 36. ar. 1. Jv. 22
 stella magis
 apparēs fuit
 vna de celesti

bus stellis. sic procedit. Et vide-
 tur q̄ sic. Dicit Augustin⁹ i quo-
 dam sermone Epiphaniæ. Depē-
 det ad vbera ⁊ viliuz patit deus
 inuolūmēta p̄anoꝝ repete nouū
 fidus. effulsit fuit ergo stella il-
 la celestis q̄ apparuit. ¶ Secūdo
 sic. Dicit Augustin⁹ i quodā ser-
 mone Epiphaniæ. Pastorib⁹ an-
 gelus. magis stella xp̄m de mon-
 strat. loquit lingua celoꝝ. qz lin-
 gua cessauerat. p̄phetaruz. s; an-
 geli apparētes pastorib⁹ fuerūt
 vere de celestibus angelis. ergo
 etiam stella magis apparēs fuit
 vna de celestib⁹ stellis. ¶ Tercio
 sic Stelle que nō sunt in celo s; in
 aere dicunt stelle comete que
 non apparēt in natiuitatibus re-
 gum sed magis sūt indicia mor-
 tis eoz. s; illa stella designabat
 regis natiuitatē. Unde magi di-
 cunt. Ubi est. qui nar⁹ est rex iu-
 deorum. Vidimus stellam eius
 in oriente ⁊ c. ergo stella illa fuit
 vna de celestib⁹. ¶ In oppositū
 est euangelium p̄sens. Secun-
 do dicit augustinus contra fau-
 stuz. Nō ex illis erat stellis q̄ ab
 initio creature itinerum suozuz

In festo epiphaniæ.

ordinem sub creationis lege custodiunt. sed nouo virginis partu nouum sidus apparuit. ¶ Respondeo dicendum sub ista resolutione. quod stella illa apparens magis. non fuit vna de illis celestibus. Hæc conclusio est Christi solto mi sup Mattheu. Que conclusio ostendit ex multiplici distinctioe qua stella illa distinguebat a celestibus. vt dicit tam sanctus Thomas quam Albertus magister. Et precipue in quinque. scilicet natura. situ. motu. claritate. et significatioe. Natura quidem. quia erat corruptibilis et non de natura celi. Et ideo pacto officio conuersa fuit in præiacentem materiam. et hoc conueniens fuit. quia lumine vero in uento alio lumine non indigemus. Distinguebatur etiam in situ. quia non fuit in alto cum alijs stellis in firmamento. sed in spacio huius aeris vicina loca tenebat. patet quia isti per eas determinate distingerunt domum. Tertio distinguebat motu. quia cum alie stelle in circuitu rotarentur. hæc sola recta linea tendebat ab oriente. que est versus aquilonem ad occidentem. declinans ad meridiem versus indeaz vbi erat Christus. Præterea differebat in motu. quia non habebat continuu motum. sed cum oportebat stare stabat. Quarto in claritate differebat. quia ceteris splendidior erat. Unde Leo papa in sermone quodam epiphaniæ. Tribus magis in regione orientis stella noue claritatis apparuit. que illustrior ceteris pulchriorque sideribus in se tuentius oculos animosque conuerteret vt confessum aduerteretur non esse ociosum quod tam insolitum uidebatur. Quinto significatioe. vt dicit Albertus. differebat. quoniam alie stelle que faciles a mathematicis dicuntur non sole significant sed colectis omnibus que sunt in periodo partibus et stellis. Nec autem sola dedit glorie christi significatioem. eo quod ille uenerat in cuius dispositione et prouidentia omnia sunt signa stelle et dispositiones. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia in sacra scriptura celum quandoque dicitur aerem illud psalmus. Volucres celi et pisces maris. et ita sumitur in dicto augustini. ¶ Ad secundam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia ipsi celestes angelus ex suo officio bene vt ad nos descendat in ministerium missi. Sed stelle celestes sui situm non mutant. unde non est similis ratio. ¶ Ad tertiam rationem. negando assumptum. quia sicut nec ista stella fuit sita in celo. ita nec fuit cometa quia cometa est sicut facula ardens et non diu stat. Item vt dictum est in illa stelle nec stabat sita in orbe. nec in suprema aeris parte. vbi generatur comete. sed erat in propinqua aeris parte. Præterea nec sequitur motus stellarum cometarum. Sed de manifeste differebat ab eis.

toze. Quada aut die vax

faciam xpi redire

D tertiaz questione q̄ q̄
rit (3. p. q. 36.
ar. 8. Atz ma
gi cōueniēter
uenerūt ad xp̄s
adorādū et ve
nerādū sic pcedit. Et uidef q̄ nō
¶ Prio sic. vnicuiq̄ regi reuerē
tia debet a suis subditis. Digi
ei nō erāt de regno iudeoz ergo
est exvisōe stelle cognouerūt na
tum esse regē iudeoz uidef q̄ in
cōueniēter uenerūt ad eū adorā
dū. ¶ Secdo sic. Stultū est uiuē
te rege aliquo extraneū regē an
nunciare sed in regno iudee re
gnabat herodes ergo stulte fece
rūt magi alteri regis natiuita
tez annūciare. ¶ Tertio sic. Ter
tiū est celeste iudiciū q̄ humanū
sz magi ducatu celestis iudicij ab
oriēte uenerūt i iudeā. ergo stul
te egerūt p̄ter ducatu stelle. hūa
num iudiciū requirēdo dicētes.
Ubi est qui nat⁹ est rex iudeoz.
¶ Quarto. munerū oblatio et ado
ratio reuerētia nō debet nisi re
gib⁹ iam regnātib⁹. sz magi nō i
uenerūt xp̄s regia dignitate ful
gentē. ergo incōueniēter ei mu
nera et reuerentiā exhibuerunt.
¶ In oppositū est euāgelii p̄s.
¶ Respondeo dicēdū sub ista cō
clusionē. q̄ magi cōueniēter et
sapienter uenerūt ad xp̄m adorā
dum et uenerādū. Ista conclusio
habet primo ex illo. ysa. lx. Am
bulabit gētes i lumine tuo et re

ges in splendore or̄ tui. sz q̄ di
uino lumine ducūtur. nō erāt. cr
go magi absq̄ errore xp̄o reue
rētiā exhibuerūt. Secdo sic. Si
cut dictū est. magi p̄mitie sūt gē
tium in xp̄o credētū. in q̄b⁹ ap
paruit sicut in quodaz p̄lagio fi
des et deuotio gētūz uementiū
a remotis ad christum. et ideo fi
cut fides et deuotio gētūz ē abs
q̄ errore p̄ inspirationē spūsan
cti. ita et credēdum est magos a
spūctō inspiratos sapiēter xp̄o
reuerētiā exhibuisse. ¶ Arōnes
in oppositū. ¶ Ad primā r̄ndef.
negando p̄sequētiā. Et ratio est
quia licet magi non essent de re
gno iudeozum. erant tamen sub
diti eius quem adorare uenerūt
qz cognouerūt eum uerum deuz
eoruz esse cui omne genu flectē
duz erat. Unde beatus angustin⁹
in quodā s̄mone epiphanie ita
dicit. Nunq̄ hunc magi tā deuo
te requirēt tantoq̄ pietatis affe
ctu desiderarent. nisi eū cogno
scerēt reges q̄ rex etiā ē sclozū.
Item idēz in alio s̄mone. Deni
qz cū tam mlti iā nati atq̄ defun
cti eēt reges iudeoz nūq̄ quē
q̄ illoz adorādū magi quesierūt
¶ Ratio. qz nec quemq̄ illoz celo
loquētē didicerūt. ¶ Ad scdas r̄n
def. qz non fuit stulticia qz magi i
fecerūt. tū qz herodes nō erat rex
natural⁹ iudee: sz alienigena sz
xp̄s. vñ nō annūciabāt regē extra
neu. Uñ in hō nō stulticia sz oside
rūt firmitatē nob⁹ et p̄statiā fidei
sue in xp̄o adiplētes illud. Noli

In dominica infra octavas epiphanie.

te timere eos qui occidunt cor-
pus. in qua intrepida amūcia-
tione prefigurabat p̄stātia gen-
tium xpm vsq; ad mortē p̄fitem-
tium. Uñ chrysostom⁹ dicit sup
matth. Dum cōsiderabāt regem
futurū nō timebāt reges p̄sentē.
Adhuc nō viderūt xpm ⁊ iam pa-
rati erant pro eo mori. Ad ter-
tiam r̄sidentur negando p̄nam. et
ratio est. qz hoc diuina disposi-
tione factū est. Unde augustin⁹
in sermone quodam epiphanie.
Stella que magos perduxit ad
locū ubi erat cuz matre virgine
deus infans. poterat eos perdu-
cere ad ciuitatē bethleem in qua
natus est xps. sed tñ subtraxit se
donec de ciuitate in qua xps na-
sceret ipsi etiā iudei interroga-
rentur. ⁊ ipsi etiā fm diuine scri-
pture testimoniū noiarent. vt sic
geminato testimonio p̄firmarē-
tur. Itē leo papa dicit. vt arden-
tiori fide expeterēt quez et stel-
le claritas ⁊ p̄phētie manifesta-
bat auctoritas. Ad quartā re-
spondet q ratio militaret si ma-
gi regē terrenū querētes venis-
sent qd non fecerunt. qz vt dicit
chrysostom⁹ sup mattheum. Si
sic fuissent cōfusi quā tanti iti-
neris laborē sine causa suscepis-
sent. vnde nec adorassēt nec mu-
nera obtulissent. Nunc autem qz
reges celestē querebāt. ⁊ si nihil
regalis excellētie in eo viderūt
tñ solius stelle testimonio p̄ten-
ti adorauerūt. Viderunt em̄ ho-
minē ⁊ cognoscūt deū ⁊ offerūt

munera dignitati xpi p̄gruetia.
Aurū quidē quasi regi magno.
Thus qd in dei sacrificio ponit
imolāt vt deo. Mirra q̄ mortuo
rū corpora p̄iungit p̄bēt tanq̄
pro salute omnū morituro.

M dominica
infra octa-
uas epiphanie
est euangeliū.
In illo tēpore
Lum fact⁹ est
Ies⁹ anno

rum duodecim. Luc. ij. Circa qd
possunt disputari sequētes que-
stiones. ¶ Primo. vtrū xps fm
aliquā sapiētā siue sciētā p̄-
fecerat. ¶ Secdo. vtrū xps in gra-
tia p̄fecerit. ¶ Tertio. vtrū xps
aliquid ab hoibus didicerit.

D primas
q̄stiones qua
querit. vtrū
xpus fm ali-
quā sapiētā
siue sciētā
p̄fecerit. sic

proceditur. ⁊ videt q nō. ¶ Pri-
mo sic. sicut enim fm sciētiam
beatitudinis. vel fm sciētā in-
fufam xps cognouit omnia. ita
fm sciētiam acquisitā. sed fm
illas sciētias nō profecit. ergo
nec fm acquisitā. ⁊ per p̄s fm
nullam. ¶ Secdo sic. p̄ficere est
imp̄fectū. qz perfectū additionē
nō recipit. sed in xpo nō est pon-
re sciētā imp̄fectā. ergo fm nul-

tozē. Quadrid die vō

factū xpi mōlū